

Doc: GA48/LC48/REP/16/tr

KIRK SEKİZİNCİ GENEL KURUL OTURUMU
HUKUKİ VE SİYASİ İŞLER KOMİSYONU

RAPORU*

TERÖRİZME VE AŞIRICILIĞA KARŞI MÜCADELEDE DİNLERİN ROLÜ

Raportör: Sn. Konstantinos Morfidis, Komisyon Üyesi, Yunanistan

---

* *Bu Metin, 5 – 6 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirilen Hukuki ve Siyasi İşler Komisyonu Kırk Sekzinci Toplantısında değerlendirilmiş ve kabul edilmiş ve Kırk Sekizinci Genel Kurul tarafından 30 Kasım 2016 tarihinde Belgrad'ta onaylanmıştır.*

I. GİRİŞ

1. KEİPA Hukuki ve Politik İşler Komisyonu, tüm ülkeler için büyük bir tehlike arzeden terörizm ve aşırıcılık tehdidi ile ilgili olarak tüm dünyada artan korku nedeniyle, 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde Atina'da yapılan 47. Toplantısı sırasında bu çok önemli konuyu ele almaya karar vermiştir.
2. Terörizm; kapsamı, tahmin edilemezliği ve neticeleri nedeniyle en önemli sosyo-politik ve ahlaki sorunlardan biri haline gelmiştir. Terörizm, tüm dünyada yaşamın çeşitli yönlerini kapsamakta ve kendisini çeşitli şekil ve motiflerde göstermektedir. Terörizm ve aşırıcılık, tüm açılardan ve artan derecede ülkelerin ve vatandaşların güvenliğini tehdit etmektedir. Terörizmin, çok büyük politik, ekonomik ve ahlaki maliyetleri vardır, birçok insan üzerinde güçlü psikolojik tesiri mevcuttur ve birçok masum insanın yaşamına mal olmaktadır. Son dönemde, savaşa tümüyle yeni yöntemlerle öncülük yapan intihar bombacılarının sayısı artmıştır. Günümüzde terörist güçler kendi hedeflerini başarmak amacıyla belirli grupların çıkarlarını koruyarak ve kendi eylemlerini haklı çıkartmaya çalışarak dini değerlere dönmektedirler. Terörizme karşı olan mücadele, bütün dinleri ve kültürel gelenekleri birleştiren evrensel değerlerin savunulması için bir mücadeledir. Bu amaçla, günümüzde milletler, kültürler ve dinler arasındaki diyalog artan derecede önemli hale gelmektedir.
3. Antalya'da 5-6 Ekim 2016 tarihlerinde düzenlenen 48. Komisyon Toplantısı, *Terörizme ve Aşırıcılığa Karşı Mücadelede Dinlerin Rolü* konusuna ayrılmış ve Kasım 2016'da Belgrad'da gerçekleşecek olan 48. Genel Kurul Oturumuna bu husuta bir Rapor ve Tavsiye kararı sunulması için çağrı yapılmıştır.
4. Bu Raporda, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Türkiye ve Ukrayna'dan ulusal delegasyonların sağladığı bilgiler kullanılmıştır. Ayrıca, KEİPA Uluslararası Sekreteryası tarafından internetteki diğer ilgili kaynaklar aracılığıyla referans materyaller temin edilmiştir.

II. TERÖRİZME VE AŞIRICILIĞA KARŞI MÜCADELEDE DİNLERİN ROLÜ

5. Terörizm yeni bir fenomen değildir. KEİ bölgesinde birçok ülke nedeni, şiddeti ve karmaşıklığı açısından farklılık gösterse de terörizm ve aşırıcılık tehdidinden muzdarip olmuş ve muzdarip olmaya devam etmektedirler. Bununla birlikte, günümüzdeki terörizm tehdidi geçmiştekinden farklıdır. Gitgide artan sayıda terörist grup, kendi eylemlerinin meşruiyet kaynağı olarak dini inançları kullanmaktadır.
6. Terörizm ve aşırıcılık birbirleri ile bağlantılı kavramlardır. Terörizm, dini sloganların ve aynı zamanda dini ve politik aşırıcılığın arkasına sığınarak, ve etnik ve dini anlaşmazlıkların tırmanmasına neden olarak, bütün dünya toplumuna ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Günümüzde, terörizm ve aşırıcılıkla olan mücadele uluslararası nitelik kazanmış ve ülkeler arasında koordinasyon gerektiren küresel bir uluslararası sorun haline gelmiştir.
7. Dinin önceliği maneviyata erişmektir. Adalet, sevgi ve merhamet bütün dinler için en yüksek değerlerdir. Dini değerlerin evrenselliği insanları bütün insanlığın faydası için iyi şeyler ve icraatlar yapma adına bir araya getirmelidir. Dinin rolü yüksek ahlaklı ve maneviyatlı kişiler yetiştirmek, bu şekilde kişiyi aşırıcılığa ve terörizme götüren inancın dini fanatikliğe dönüşümünü önlemektir.

8. 21. yüzyıl, genel barış ve güvenliğe terörizm tarafından getirilen ciddi tehdidin artan derecede hissedilmesi ile başlamıştır. Sıklık ve büyüklük açısından terörizmin tırmanması, uluslararası terörizm fenomenini küresel ajandanın ön planına taşımıştır. İnsanların, malların, sermayenin ve fikirlerin artan derecede kolaylaşan şekilde sınırlar arasında hareketiyle günümüzdeki terörizm doğrudan küreselleşmeye bağlı olmaktadır. İnsanlar için yaşamı kolaylaştıran ve güzel hale getiren başarılar, hızlı şekilde değişen uluslararası ortama süratle adapte olan teröristlerin ellerinde yok etme araçlarına dönüşmektedir.
9. Fakirlik, yolsuzluk, çözüme ulaşmamış yerel veya bölgesel ihtilaflar gibi durumlar kimi zamanlar teröristler tarafından kullanılmaya müsait şartlar yaratmaktadır. Bir ülkede veya bölgede hedefleri olan terörist gruplar, diğer ülkelerdeki veya bölgelerdeki gruplardan güç ve destek çekebilmektedir. Terörist örgütler, yüksek teknolojik ilerlemeleri ve siber dünyayı kullanarak bilgi paylaşmakta ve hemen hemen dünyada her yerden küresel internet ağlarını kullanarak iletişim kurmaktadır. Teröristler, fon sağlama, istihbarat paylaşma, eğitim, lojistik, saldırıların planlanması ve gerçekleştirilmesi konusunda birlikte çalışmaktadır.
10. Suçun ve terörizmin uluslararası hale gelmesi, var olan enstrümanları uluslararası ve ulusal çerçevelerde kapsamlı bir biçimde biraraya getirecek olan kolektif bir yaklaşım gereksinimi ortaya çıkartmıştır. Bilinen uluslararası hukuk normları ile ilgili olarak uluslararası toplumun ortak yaklaşımından sapmanın ciddi sonuçları olabilir. Uluslararası hukukun kurallarının göz önüne alınmaması, uluslararası örgütlerin imajını zayıflatmakta ve aşırıcılık sorununun tırmanmasına yol açacak yolun taşlarını döşeyen tehlikeli bir durum oluşturmaktadır.
11. Güncel zorluklar ile mücadele etmenin en etkin yolu, mümkün olan en geniş uluslararası katılıma dayalı çok taraflı bir çabadır. Uluslararası toplum, terörizmin yayılmasına karşı ortak önlemler adına sıkı bir hukuki temel sağlamak için önemli adımlar atmıştır. Ülkelerin, uluslararası terörizm ile mücadelede ortak istekliliği, kapsamlı ve küresel karşı terörizm stratejisinin hazırlanmasında daha büyük bir sinerji gerektirmektedir.
12. Birleşmiş Milletler, uluslararası terörizm ile mücadelede merkezi bir role sahiptir. Terörle mücadele alanında kapsamlı bir yasal çerçeve oluşturmuştur. Çeşitli uluslararası terörizm şekilleri ile ilişkili BM Konvansiyonları ve Protokolleri bu korkunç fenomeni ortadan kaldırma konusunda uluslararası toplumda temel araçlar olarak varlıklarını sürdürmektedirler - bunlar arasında Uçaklarda Gerçekleşen Suçlar ve Diğer Belirli Eylemler hakkında Konvansiyon; Uçakların Hukuka Aykırı Kaçırılmasının Önlenmesi Konvansiyonu; Sivil Havacılık Güvenliğine karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Konvansiyonu; Uluslararası Sivil Havacılığın Hizmetinde olan Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi için Protokol; Maslahatgüzarlar dahil olmak üzere, Uluslararası olarak Korunan Kişilere karşı olan Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması hakkında Konvansiyon; Rehine Almaya Karşı Uluslararası Konvansiyon; Nükleer Materyalin Fiziksel Olarak Korunması hakkında Konvansiyon; Deniz Seyrüseferi Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi için Konvansiyon; Saptama Amacıyla Plastik Patlayıcıların İşaretlenmesi Hakkında Konvansiyon; Terörist Bombalamaların Önlenmesi ile İlgili Uluslararası Konvansiyon; Terörizmin Finansmanının Önlenmesi için Uluslararası Konvansiyon; Nükleer Terörizm Eylemlerinin Önlenmesi için Uluslararası Konvansiyon. Birleşmiş Milletler sistemi dahilindeki çok sayıdaki organizasyon, daire, birim ve grup aktif

olarak terörizmi önlemek amacıyla devlet kapasitesi oluşturmak konusunda çalışmaktadır.

13. Birleşmiş Milletler Küresel Terörizmle Mücadele Stratejisi, 2006 yılında kabul edilmiştir. Strateji, -Karar şeklinde ve bir ekli Eylem Planı ile- terörizm ile mücadelede ulusal, bölgesel ve uluslararası çabaları iyileştirecek olan eşsiz bir küresel enstrümandır. Bu ilk olarak bütün üye ülkelerin terörizm ile mücadele için ortak bir stratejik yaklaşım benimsemeleridir, bu da sadece bütün şekilleri ve yüzleriyle kabul edilemez olan terörizme net bir mesaj göndermek değil, ancak bunu önlemek ve bununla mücadele etmek için bireysel ve kolektif olarak pratik adımlar atma kararı almaktır. Strateji; terörizmin eylemlerinin, yöntemlerinin ve pratiklerinin insan haklarını, temel özgürlükleri ve demokrasiyi yok etmeye yönelik faaliyetler olduğunun, toprak bütünlüğünü, ülkelerin güvenliğini tehdit ettiğinin ve meşru şekilde kurulmuş olan hükümetleri istikrarsızlaştırdığının, ve uluslararası toplumun terörizmi önleme ve bununla mücadele etmeyi iyileştirecek olan gerekli önlemleri alması gerektiğinin altını çizmektedir. Belge aynı zamanda terörizmin sadece herhangi bir din, milliyet, uygarlık veya etnik grup ile ilişkilendirilemeyeceği gerçeğine özel bir vurgu yapmaktadır. Strateji dahilinde belirtilmiş olan pratik adımlar terörist tehditlere karşı koyma için devletin kapasitesini güçlendirmekten Birleşmiş Milletler'in terörle mücadele aktiviteleri sisteminin daha iyi koordine edilmesine kadar değişen geniş bir önlemler dizisini içermektedir.
14. Başarılı küresel terörle mücadele uygulamalarının ana bileşenlerinden bir tanesi parlamenter destektir. Ulusal ve uluslararası parlamenter kurumlar adına uygun politik destek, terörizme karşı ortak ve etkin aksiyon için çok önemlidir. Ulusal parlamentolar, uluslararası yükümlülüklerine tam olarak uyarak terörizme karşı uluslararası mücadeleye katkı vermek için mümkün olan bütün olası çabaları göstermelidir.
15. Terörizmle mücadele için olan uluslararası çabalar, bölgesel kapsamda gerçekleştirilen çabalar ile önemli derecede güçlendirilmiştir. Uluslararası terörizm tehdidi, KEİ bölgesindeki ülkeler için özel bir boyut kazanmaktadır. Kavşak noktasında bulunması ile ve çözüme ulaşmamış anlaşmazlıkların bir yığını olan Karadeniz bölgesi organize suçun ve uluslararası terörizmin gelişmesi için uygun bir ortam olma potansiyel riskini ortaya çıkartmaktadır. Bölgedeki ülkelerin gümrükler, göç ve sınır kontrolü kapsamında etkin önlemler sayesinde yasa dışı aktiviteleri etkin şekilde önlemek için çabalarını birleştirmeleri son derece önemlidir.
16. KEİ Parlamenterler Asamblesi, organize suç ve terörizm ile mücadelede işbirliğini geliştirmektedir. Asamble, Organize Suç ve Terörizm ile Mücadele ile ilgili Karadeniz Konvansiyonunun Temel Prensipleri hakkında 17/1996 sayılı Tavsiye Kararında ve KEİ Üyesi DevletlerinParlamentolarının Uluslararası Terörizme Karşı Mücadeledeki Rollerini hakkındaki 102/2008 Sayılı Tavsiye Kararında ülkeleri bu kötülüğe karşı güçlerini birleştirmeye ve hukuki yaptırım üzerinde düzgün bir kontrol sağlamak için ulusal mevzuatta terörizm ile mücadele için gerekli stratejileri oluşturmaya çağırmıştır.
17. KEİ ülkeleri, tüm dünyadaki emsalleri gibi, terörle mücadele stratejileri geliştirmişler ve terörizmle baş etmede geçen birçok yıllar içinde gelişen stratejilere daha da güç vererek terörle mücadele çabalarını güçlendirmek için programlar ve planlar oluşturmuştur. Hükümetler, küresel uluslararası terörizm tehdidine karşı etkin bir anti terörizm politikası ile meseleleri ele alan kapsamlı bir eylem programını devreye

sokmuşlardır. Hükümetler, diplomasi, uluslararası işbirliği ve yapıcı katılım, sınırları güvenli kılma, kanuni yaptırım ve istihbarata verilen desteği ve kaynakları iyileştirerek, koruyucu tedbirlere kadar bir dizi önlem uygulamışlardır.

KEİ Üye Devletlerindeki Durum

18. ***Ermenistan***, şu evraklar çerçevesinde terörizme karşı mücadeleye aktif şekilde katılmaktadır: Terörist Bombalamaların Önlenmesi ile ilgili Uluslararası Konvansiyon; Nükleer Terörizm Eylemlerinin Önlenmesi hakkında Uluslararası Konvansiyon; Terörizmin Önlenmesi hakkında Uluslararası Konvansiyon; Terörizmin Finansmanının Önlenmesi hakkında Uluslararası Konvansiyon; Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesi hakkında ve Terörizm Finansmanı Hakkında Avrupa Konseyi Konvansiyonu; Bağımsız Devletler Topluluğu Üye Devletlerinin Terörizme Karşı Mücadele Konusunda İşbirliği Anlaşması; Gümrük Birliği Gümrük Sınırında Nakit ve Parasal Enstrümanları Taşırken Suç ve Terörist Finansmanı Gelirlerinin Yasallaştırılmasına Karşı Koyma hakkında sözleşme; Ermenistan Cumhuriyeti Terörizm ile mücadele Yasası; Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele hakkında Ermenistan Cumhuriyeti Yasası; Ermenistan Cumhuriyeti Dahilinde Ulusal Terörle Mücadele Stratejisinin Onaylanması ile ilgili HK-51-H sayılı Ermenistan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi; Ermenistan Cumhuriyeti'nde Terörizm ile Mücadele için Ulusal Stratejinin Uygulanması adına Önlemlerin Onaylanması hakkında 1473-H sayılı Ermenistan Cumhuriyeti Hükümetinin Kararı.
19. BM Güvenlik Konseyi'nin DAES, El-Kaide ve her türlü destekleyici birey, gruplar, girişim veya kurum hakkındaki Komisyonu, El-Kaide terörist örgütü ile iletişim kuran sürekli olarak incelenen ve kontrol edilen kişilerin güncellenmiş olan listesini periyodik olarak dağıtmaktadır. Ermenistan Cumhurbaşkanı Kararı ile oluşturulmuş olan plastik kartlar ile ilgili dolandırıcılık, para aklama ve terörizmin finansmanına karşı mücadele ile ilgili kuruluşlararası komisyonun çalışma grubundaki faaliyetler devam etmektedir. Ayrıca Merkez Bankası'nın Finansal İzleme Merkezi ile işbirliği içinde çalışmalar gerçekleştirilmektedir.
20. Polis, terörizme karşı mücadeleyi optimize etmek ve iyileştirmek sürecinde, terörizm ile mücadele alanında faaliyet gösteren diğer kamu otoriteleri ile yakın bir biçimde işbirliği yapmakta, aynı zamanda polis gücünün yapısal ve bölgesel alt bölümleri de terörizm güvenliğini sağlama sürecinin etkinliğini arttırmak için gerekli önlemleri almaktadır. Polis birimleri korunmuş alanlardaki (Metro, Zvartots ve Shirak havalimanları, dini merkezler, vb.) özel ve kritik tesislerin ve ayrıca toplanma yerlerinin (parklar, sinemalar, spor okulları, kültürel merkezler) gece gündüz geliştirilmiş koruması gibi uygun arama ve kapsamlı önleyici tedbirler almaktadır.
21. 22-26 Mayıs 2016 tarihlerinde, Armavir bölgesinde "Mareşal Baghramyan" Eğitim Tesisinde özel polis birimleri, ordu ve Savunmanın ve Acil Durumlar bakanlığının diğer polis güçleri, ve ayrıca Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nün (CSTO) diğer üye ülkelerinin hızlı reaksiyon güçleri ve Görev Gücü'nde bulunan polis birimleri ile birlikte "Cobalt 2016" taktik ve uzman tatbikatının hazırlanması, planlanması ve gerçekleşmesine katılmıştır. Tatbikatın sonunda bazı mesleki meseleler ile birlikte terörist ve radikal grupların etkisizleştirilmesinde etkinliğin artırılması için pratik önlemlerin alınması ile ilgili bazı sonuçlara varılmış ve ayrıca sabotaj ve yasa dışı silahlı eylemler tartışılmıştır.

22. **Azerbaycan'da** dini radikalizme karşı olan mücadele, var olan yasal çerçeve dahilinde gerçekleştirilmiş ve başlıca eğitim faaliyetlerine odaklanmıştır. Dini Organizasyonlar ile Çalışma için Devlet Komitesi (SCWRO) dini radikalizm ve aşırıcılık ile mücadele etmek, ulusal ve ahlaki değerleri geliştirmek, hoşgörü ve çok kültürlü gelenekleri güçlendirmek için önlemler almayı üstlenmektedir. Ayrıca radikalizme ve fanatikliğe karşı bir alternatif olarak geleneksel İslam'ı canlandırmak için kapsamlı eğitim çalışması da gerçekleştirmektedir. Bu amaçla, ülkenin bütün bölgelerinde dini eğitimsel faaliyetler gerçekleştirilmektedir.
23. Bu faaliyetler farklı dinler ve inançları olan insanlar arasında hoşgörü, ayrımcılık, karşı karşıya gelme, şiddeti önleme, dini topluluklarda hoşgörünün güçlendirilmesi, toplumda radikalizm eğilimlerinin ve insanların bu faaliyetlere katılımının önlenmesi gibi konulara yönelik olmuştur. Bu amaçla, bu yılın ilk 6 ayında, Devlet Komisyonu, hem bağımsız olarak hem de diğer hükümet daireleri ile işbirliği içinde yaklaşık 330 etkinlik gerçekleştirmiştir. Bunlar arasındaki 100 etkinlik "Çok Kültürlülük Yılına" ayrılmıştır. Dini aydınlanmayı daha da iyileştirmek ve ulusal ve ahlaki değerleri geliştirmek amacıyla ülkenin Cumhurbaşkanı, 27 Kasım 2014 tarihinde bir Karar imzalamıştır. Bu Karara göre Devlet Komisyonuna, Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın 2014 bütçesinde öngörülmüş olan yedek fonundan 2.5 milyon manat (1.8 milyon ABD doları) tahsis edilmiştir. Bu fonların çoğu, belirli projelerin gerçekleştirilmesi için dini topluluklar arasında kademeli şekilde dağıtılmıştır. Günümüzde bu fon Müslüman toplulukların 102 projesine ve Müslüman olmayan toplulukların 19 projesine tahsis edilmiştir.
24. Bu projeler çerçevesinde, dini kuruluşlar vasıtasıyla yaklaşık 30 bin kişinin katılımı ile 370 etkinlik organize edilmiştir. "Devlet ve Din" Devlet Komisyonu medya organı ve "Toplum ve Din" gazetesi vasıtasıyla gerçekleştirilen sosyal araştırmalar ile de ayrıca eğitimsel faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu yayınlar radikalizm, aşırıcılık ve tarikatçılık gibi konuları ve ayrıca dini politik bir araca dönüştürme girişimlerinin mevcut ve potansiyel sonuçlarını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Bununla birlikte, bu alanda Devlet Komisyonu'nun en önemli başarısı dini radikalizme karşı mücadeleye yönelik olan "Fitne" (provokasyon) Belgeselidir. SCWRO tarafından yaptırılan bu film, dini radikalizme karşı mücadelenin psikolojik, hukuki, politik ve ahlaki yönlerini ele almaktadır. Eğitimsel karakteri ile, bu film, milli ve ahlaki değerlerin muhafazası veya aynı zamanda ülkedeki hoşgörü atmosferini güçlendirme açısından çok önemlidir.
25. Ulusal, etnik, dini ihtilaflar ve terörizm eylemleri ile dolu olan günümüz dünyasında barış içinde yaşamayı sağlamak için, dinler, kültürler ve politik sistemler arasında işbirliğini sağlamak ve aynı zamanda hoşgörü ve çok kültürlülüğü geliştirmek gereklidir. Bu nedenle ülkenin Cumhurbaşkanı 2016 yılını Azerbaycan'da "Çok Kültürlülük Yılı" olarak ilan etmiştir. Çok Kültürlülük küreselleşmiş dünyanın negatif süreçlerden arınmasına yardımcı olabilir.
26. **Bulgaristan**, terörizm ile mücadele için hemen hemen bütün çok yanlı enstrümanları imzalamış ve uygulamıştır. İlgili yurtiçi mevzuat kabul edilmiş ve gerekli kurumsal kapasite oluşturulmuştur. Temmuz 2016'da Ulusal Meclis ilk oturumunda *Terörizm Karşıtı Kanun Taslağını* kabul etmiştir. Bu Taslak, devlet ve yerel makamlar ve yapılar arasındaki etkin koordinasyonla terörizme karşı mücadeleyi düzenlemektedir.
27. 2015 yılında, *2178/2014 tarihli Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı* gereklilikleri eklenerek Ceza Kanunu değiştirilmiştir. FATF'nin (Finansal Eylem

Görev Gücü) beşinci tavsiyesine göre, Kanun Taslağı, ülke dışında bir terörist eylem yapma amacını taşıyan yabancılar da dahil olmak üzere, terörist faaliyetlere katılım için hazırlık, destek ve eğitim ile ilgili bütün eylemler, suç teşkil etmektedir. Terörizm ile mücadele için olan önlemler aşağıdaki yasal kanunlarda belirtilmiştir: Bulgaristan Cumhuriyeti'ndeki Yabancılar Yasası; AB Vatandaşları ve Aileleri Giriş, Kalış ve Ayrılış Yasası; İltica ve Mülteciler Yasası; Bulgaristan Vatandaşlığı Yasası; Bulgar Kimlik Dokümanları Yasası; Terörizm Finansmanına karşı Önlemler Yasası; İdari İhlaller ve Yaptırımlar Yasası; Ulusal Güvenlik Yasası için Devlet Dairesi; Ulusal Güvenlik Koruma Sisteminin Yönetimi ve İşleyişi hakkında Yasa ve Bulgaristan Cumhuriyeti Savunma ve Silahlı Kuvvetler Yasası.

28. Bakanlar Kurulu, 2015-2020 Radikalizasyon ve Terörizmle Mücadele Stratejisini ve ilgili Eylem Planını kabul etmiştir. Bu stratejinin amaçları şu şekilde sıralanabilir: radikalizasyonun önlenmesi, Bulgaristan Cumhuriyeti topraklarında veya bu topraklardan doğan terörist faaliyetlerin önlenmesi ve bastırılması; Bulgaristan ve diğer ülkelerde terörizm ve radikalizasyon ile ilgili faaliyetleri organize edenler, failleri ve yataklık edenlerin etkin şekilde kovuşturulmaları için yasal ve kurumsal mekanizmaların sağlanması; terörist aktivitenin etkilerinin minimize edilmesi, vb.. 2016 yılında hükümet radikalizasyon ve terörizmin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi için yeni ve etkin bir yasal çerçeve hazırlamaya başlamıştır. Bu bir Anti Terörizm Yasasının ve terörist aktivitelerden dolayı ortaya çıkan krizler sırasında medya ve sivil toplumda yönetişimde iletişim için bir Konseptin devreye sokulmasını içermektedir. Plan aynı zamanda hızlı ve kaliteli bilgi alışverişi amacıyla ve radikalleşme belirti ve risklerinin belirlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi için yöntem belirlenmesi amacıyla radikalleşme ve terörizme karşı mücadele adına bakanlıklar ve daireler arasında bir izleme ve koordinasyon sisteminin oluşturulmasını içermektedir.
29. Terörizmin önlenmesi ve terörizmle mücadele alanındaki Bulgar mevzuatı, BM konvansiyonları ve Güvenlik Konseyi kararları, Avrupa Konseyi konvansiyonları ve Avrupa Birliği yasaları dahil olmak üzere uluslararası standartlarla tümüyle uyumludur. Bulgaristan Cumhuriyeti, terörizmi önleme ve mücadele etme alanında yasal enstrümanların hazırlanmasından sorumlu olan Avrupa Konseyi'nin çalışma gruplarına aktif bir şekilde katılmaktadır. Bulgaristan, 10 Kasım 2015 tarihinde, Terörizmin Önlenmesi hakkında Avrupa Konvansiyonu Konseyinin Ek Protokolünü imzalamıştır. *Bulgaristan, Suriye Stratejik İletişim Danışma Takımı'nın (SSCAT) ve Radikalleşme Farkındalık Ağı'nın (RAN) bir parçasıdır.*
30. Son dönemdeki terörist saldırılardan sonra, **Yunanistan** dış sınırlarındaki kontrolleri iyileştirmiştir. Adalet ve İç İşleri Olağanüstü Bakanlık Konseyi, Avrupa PNR (Yolcu İsim Kaydı) Direktifini kabul etmeye ve aynı zamanda ulaşım sektörünün devlet servisleri ve özel kurumları ile bilgi alışverişi yapmaya; güvenlik, göç ve seyahat ile ilgili bütün Avrupa ve Uluslararası veritabanlarını geliştirmek ve birbirine bağlamaya; Schengen Bilgi Sistemine (SIS) entegre edilmiş olan Avrupa otomatik parmak izi tanımlama sisteminin geliştirilmesi için olan işleri hızlandırmaya karar vermiştir.
31. Avrupalı olmayan ülkelerin vatandaşları ile ilgili olarak ECRIS'in (Avrupa Kriminal Kayıt Bilgi Sistemi) uygulanması büyük bir önem kazanmaktadır. Türkiye ve Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Batı Balkan ülkeleriyle terörizme karşı mücadele konusunda işbirliği geliştirilmiştir. Terörizm Direktif Önerisi gibi terörizme karşı mücadele ile ilgili kanun önerilerinin gözden geçirilmesinde sona yaklaşılmaktadır.

32. Yunanistan Dış İşleri Bakanlığı, üçüncü taraf ülkeler ile işbirliği ve politik diyalog, 9 Şubat 2015 tarihli Avrupa Konseyi sonuçlarının uygulanması, uluslararası organizasyonlar ve forumlar ile işbirliği, vb. dahil olmak üzere terörizm ile mücadelenin dış yönleri ile ilgilenmektedir. AB içinde operasyonel işbirliği, radikalleşme ve aşırıçılık ile mücadelede üçüncü ülkeler ile operasyonel işbirliği gibi yurt içi konular İç İşleri ve İdari Yeniden Yapılanma Bakanlığı tarafından ele alınmaktadır. Terörizme karşı mücadelenin ana alanı, coğrafi sınırları aşan terörizm ve aşırıçılık ile mücadele etmektir. Krizin bulunduğu yerlerde milli ve dini azınlıkların korunmasına özel önem verilmektedir.
33. Yunanistan, menşinden bağımsız olarak terörizmi güçlü şekilde lanetlemekte ve terörizmle mücadele ile ilgili uluslararası çabalara aktif olarak katılmaktadır. Terörizm hiçbir ülkenin tek başına yüzleşemeyeceği uluslararası bir tehdittir. Buna karşı mücadele bütün uluslararası partnerleri içeren evrensel bir strateji gerektirmektedir. Terörizm ile mücadele, BM Küresel Terörizm ile Mücadele Stratejisi çerçevesinde hukukun üstünlüğü ve insan hakları ilkelerine uymaya dayalı olmalıdır. Aynı zamanda teröristler için olan para kaynaklarının da önüne geçilmesi önemlidir. UNESCO'dan alınan veriye göre, müzelerin yağmalanması veya Suriye ve Irak'ta yasadışı kazılar ile edinilmiş olan arkeolojik değere sahip nesnelerin yasadışı ticareti, terörist organizasyonlara önemli mali faydalar sağlamaktadır. Yunanistan bu konunun terörizmin finansmanına karşı savaş ile ilgili bütün uluslararası inisiyatiflerin ajandasına girmesini teşvik etmektedir.
34. **Romanya**, AB üye ülkesi olarak ve birçok NATO üyesi gibi DAEŞ'e karşı Küresel Koalisyon'a katkıda bulunmaktadır. 67 üyenin kararlı çalışması sayesinde Küresel Koalisyon hareketi önemli ilerleme kaydetmiştir. *Romanya Küresel Anti-DAEŞ Koalisyonunun bir üyesidir ve DAEŞ propagandası ile mücadele eden çalışma gruplarına katılmaktadır.*
35. Romanya, 2015 yılında, Madad Fon'undan 900,000 Avro sağlayarak, Suriye krizinin ortaya çıkarttığı insani felaket ile mücadele etmek adına uluslararası çabalara katkı vermiştir. 2016 yılında Romanya, Suriye krizinin etkilerine karşı koymaya yönelik olarak 340,000 Avro değerinde insani yardım sağlayacaktır. Buna ilave olarak, 2016'da, Irak ve Suriye'den DAESH kurbanları için Dışişleri Bakanlığı tarafından Burs Programı açılmıştır. Romanya, Romanya Diplomasi Enstitüsü tarafından eğitim kursları verilmesi dahil olmak üzere, eğitim ihtiyaçlarını desteklemeye devam etmektedir. Romanya uluslararası hukuka ve BM Sözleşmesi ilkelerine uygun olarak terörizm ve aşırıçılık tehdidi ile mücadele etmeye devam etmektedir.
36. Terörizmin önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi hususu, Terörizmin Önlenmesi ve Terörizmle Mücadele edilmesi ile ilgili 535/2004 sayılı Yasaya göre organize edilmiştir. Yasa, 11 Eylül 2001 olaylarını takiben, terörizm kaynaklı gelişmeler ile zorluklara adaptasyonu sağlamak için tasarlanmıştır. Yasa, terörist eylemleri suç kapsamına almakta ve Terörizmin Önlenmesi ve Terörizmle Mücadele Ulusal Sisteminin (SNPCT) kanuni sorumluluklarını ve yükümlüklerini kabul etmektedir. 2004'te uygulama konulan yasal çerçeve, terörist risklerin yönetilmesi için bir ön şarttır. Romanya'nın güvenliği ile ilgili terörist riskin ana kaynakları doğası itibariyle dışarıdan gelmekte ve kendisini iki yönde göstermektedir: ulusal topraklar başlıca bir geçiş veya kaçış yeri olmakta, genişletilmiş Ortadoğu ülkelerinden ve Afganistan veya Pakistan'dan gelen yabancıların dikkatini çekmektedir; DAESH ideolojisinin ortaya çıkarttığı İslami radikalleşme süreçlerinin etkisi.

37. 2015-2019 yılları için Ulusal Savunma Stratejisi terörizmi, öngörmesi ve karşı konulması çok zor olan tezahür şekilleri olan, inatçı bir tehdit olarak sunmaktadır. Terörizm, küresel düzeyde yeni boyutlar kazanmış olup, bölge için uzak bir fenomen olmaktansa, nispeten yakın bir fenomen haline gelmiştir. Terörizme karşı mücadele Irak, Suriye'deki Aşırı Gruplar tarafından Apaçık, Yaygın İnsan Hakları İhlallerini kınayan 2170/2014 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararında var olan uluslararası normlara; Yabancı Terörist Savaşçılar için Seyahati, Desteği önlemek ihtiyacının altını çizen, Şiddet Dolu Aşırı Cılığı kınayan 2178/2014 sayılı BM GK Kararına; El-Kaide ile bağlantılı Gruplar ile ticareti kınayan 2199/2015 sayılı BM GK Kararına; terörist eylemler nedeniyle barış ve güvenliğe olan tehditler hakkındaki 2249/2015 sayılı BM GK Kararına dayalıdır.
38. Romanya, BM esasları ve Uluslararası Finansal Aksiyon Grubu ile uyumlu olarak, terörizm finansmanına karşı mücadeleyi güçlendirmek üzere tasarlanmış olan AB eylem planına katılmaktadır. Romanya aynı zamanda Avrupa Konseyi'nin CODEXTER'ine (Terörizm Uzmanları Komisyonu) katılmaktadır. Bu komisyon dahilinde, Romanya aktif şekilde terörizmin önlenmesi hakkındaki Konvansiyonun tartışılmasına katılmıştır. Terörizmin önlenmesi ve terörizmle mücadele konusunda Avrupa düzeyindeki bütün işbirliği şekillerinde, Romanya, bütün mevcut araçları kullanabilmek ve terörist riskleri minimize etmek için acil önlemler almak adına hem üye devletlerin hem de AB kurumlarının ortak çabalarına devam etmesi gerektiğini desteklemektedir.
39. **Türkiye'nin** terörizme karşı mücadelede uzun yıllar süren bir deneyimi vardır. Birçok yıl boyunca Türkiye terör saldırılarından muzdarip olmuştur. Ülke terörizm ve aşırı cılığı karşı mücadelede uluslararası işbirliğini tümüyle desteklemektedir. Türkiye, uluslararası güvenliğe tehdit oluşturan terörist örgütlere karşı sağlam bir duruş sergilemektedir. Türkiye, terörist örgütlere seçici bir yaklaşım sergilemeye daima karşı olmuş ve bunu akılsızca bir yaklaşım olarak değerlendirmiştir. Türkiye kendi ulusal güvenlik politikasını, mevzuat çerçevesinde yerine getirmektedir, aynı zamanda terörizm ve aşırı cılığı karşı uluslararası önlemlere aktif şekilde katılmaktadır.
40. Türkiye, BM'nin bütün terörle mücadele sözleşmelerine ve protokollerine taraftır. Türkiye, 2011'den 2016'ya kadar iki tematik ve üç bölgesel uzman çalışma grubunu içine alan ve stratejik düzeyde bir yürütme komitesinden oluşan Terörizmle Mücadele Küresel Forumu'na (TMKF) Hollanda ile birlikte başkanlık etmiştir. Türkiye, terörizme karşı işbirliğinin geliştirilmesi konusunda ikili planda aktif bir çalışma içerisinde. Türkiye, halihazırda 80'den fazla ülke ile güvenlik işbirliği anlaşması imzalamış olup, bu tür sözleşmelerin diğer ülkeler ile yapılması için olan müzakerelere de devam etmektedir.
41. Türkiye, terörizm ve aşırı cılık ile mücadelede kamu kurumlarının, dairelerinin ve sivil toplumun rolünün önemini vurgulamakta ve El-kaide ve aralarında El-Nusra, DAES ve El-Şebab olan diğer terörist grupların oluşturduğu uluslararası tehdide karşı olan mücadeleye katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan, Türkiye, yabancı terörist savaşçıların bölgeye girişini önlemek için güvenlik önlemlerini arttırmıştır. 3,700'den fazla kişi sınır dışı edilmiştir. Risk Analiz Grupları şüphelileri belirlemek üzere havalimanlarında ve otobüs terminallerinde çalışmaktadır.
42. Türkiye DAES'e karşı olan uluslararası koalisyona katılmaktadır. Hükümet, terörist grupların finansman kaynaklarını durdurmak için kararlı önlemler almakta ve yakıt,

uyuşturucu ve tütün ürünlerinin kaçakçılığı ile mücadele etmektedir. Bu açıdan sınır bölgelerindeki güvenlik personelinin sayısı, sınır kontrolünü güçlendirmek amacıyla arttırılmıştır. Türkiye, terörizme karşı olan mücadelede uluslararası işbirliğine katkıda bulunmaktadır.

43. Terörizm hiçbir din, ırk, uygarlık veya etnik grup ile ilişkilendirilemez ve ilişkilendirilmemelidir. Terörist ideolojinin amacı toplumların bölünmesi ve düşmanlık ve nefret duygularının oluşturulmasıdır. Bu nedenle hükümet radikalleşme ve marjinalleşmeye karşı aktif bir mücadele yürütmektedir. Kalkınma ve sosyal sistemi güçlendirmek, marjinalleşmiş kişileri zamanında belirlemek üzere çocukların ve gençlerin eğitim seviyesini yükseltmek ve bunların topluma tekrar entegre olmalarını sağlamak için önlemler alınmıştır. Potansiyel terörist tehditlerin ortadan kaldırılmasını sağlamak için hukuki, organizasyonel, operasyonel, idari, askeri ve teknik önlemler de alınmıştır.
44. *Ukrayna'da* insan hakları ve temel özgürlükler ve bunların teminatları hükümetin faaliyetlerinin içeriğini ve yönünü şekillendirmiştir. Ukrayna'da "Vicdan Özgürlüğü ve Dini Organizasyonlar" hakkındaki Yasa dini faaliyetler ile ilgili temel yasal kanundur, bu yasada devletin vatandaşlar arasında, bir dini kabul eden veya hiçbir dini kabul etmeyen organizasyonlar arasında ve dini organizasyonlar ve üyeleri farklı bir inanca sahip olan organizasyonlar arasında karşılıklı hoşgörü ve saygıyı teşvik ettiği belirtilmektedir. Bütün dinler, inançlar ve dini organizasyonlar yasalar karşısında eşittir.
45. "Ukrayna Ulusal Güvenliği" hakkındaki Ukrayna Yasasına uygun olarak dinler arasındaki denge, dini bazda ihtilafların önlenmesi ve farklı kiliselerin karşı karşıya gelmesinin önlenmesi, ulusal güvenlik meseleleri ile ilgili olarak devlet politikasının ana unsurları arasında yer almaktadır. Ukrayna devleti insan haklarının, kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, diğer insanların sağlık ve moralinin inanç adına ihlal edilmesini kabul edemez. Dini organizasyonlar demokratik yasalar çerçevesinde hareket etmelidir. Kamu düzeninin ve demokratik sistemin her türlü ihlalinin ortadan kaldırılması gereklidir. Dini aktiviteler, demokratik yasalar ile sınırlandırılmalıdır.
46. Ukrayna hükümeti için olan önemli bir sorun aynı zamanda Ukrayna Ortodoks Kilisesi'nden Ukrayna Ortodoks Kilisesi Kiev Patrikliği'ne olan dini tabi olma durumu süreçlerine dayalı olan Ortodoks dini organizasyonları arasındaki uzun süredir devam eden ihtilaf olmuştur. Dini faktörlerin önemli role sahip olduğu terörizm ve aşırıcılığın yayılmasına karşı olan mücadele, buna karşı koyma ve önleme önlemleri ile organize olabilir. Karşı koyma önlemleri kanun uygulama kurumları (İç İşleri Bakanlığı, Savcılık Daireleri, Ukrayna Güvenlik Servisi) vasıtasıyla gerçekleşir, önleme ise din, ulusal azınlıklar hakları, eğitim, bilim, kültür, sanat, adalet ve hukuk alanlarında merkezi icrai kurumlar tarafından gerçekleştirilir.
47. Kiliselerarası mevcut ihtilafların çözüme bağlanması için olan Daireler Arası Çalışma Grubu kamu otoriteleri ve dini organizasyonların temsilcilerinin katılımı ile faaliyetlerine başlamıştır. Ukrayna, 2016 yılında, Ukrayna Kültür Bakanlığı altında dini temelli aşırıcılık ile mücadele için olan Dairelerarası Çalışma Grubu faaliyetlerine başlamış ve bu grup parlamento üyelerinden ve ilgili kamu otoritelerinden oluşmuştur. Devlet otoriteleri, kilise ve dini organizasyon liderleri arasında düzenli toplantılar yapılmıştır. 23 Nisan 2016 tarihinde Ukrayna Başkanı Bütün Ukraynalı Kilise ve Dini Organizasyonlar Konseyi ile görüşmüş ve burada Ukrayna toplumunda kiliselerin ve dini organizasyonların çalışması ile ilgili temel

konular ele alınmıştır. Özellikle, Ukrayna toplumunda dini konsolidasyonun önemi, inananların dini ve sosyal faaliyetlerini geliştiren yasal yönetmelikler, tek bir Yerel Ukrayna Ortodoks Kilisesinin yaratılması konusu ve dini organizasyonların tarafından eğitim kurumlarının açılması konuları tartışılmıştır.

III. NİHAİ TESPİTLER

48. Terörizm ve aşırıçılık uluslararası, bölgesel ve ulusal barış, güvenlik ve istikrara karşı çok yüzeyle bir tehdittir ve nedeni, amacı, kökenleri ve tezahürleri ne olursa olsun kabul edilemezdir. Terörizm ve aşırıçılık, hukukun üstünlüğünün, temel özgürlüklerin ve demokrasinin altını oymaktadır.
49. Terörizm herhangi bir ülke tarafından tek başına çözülemeyecek nitelikte olmak üzere uluslararası toplumun önündeki en önemli sorunlardan bir tanesidir. Her bölgedeki her bir devlet, büyük veya küçük, güçlü veya zayıf olsun, uluslararası terörizmin sonuçlarına açıktır. Tüm dünyadaki ülkeler biraraya gelmeli ve terörizm ve aşırıçılığa karşı uluslararası işbirliğini güçlendirmek için çabalarını birleştirmelidir.
50. Terörizm ve aşırıçılık eylemleri, herhangi bir gerekçesi olmayan kriminal eylemlerdir. Terörizm ile mücadele diplomatik, ekonomik, bilgisel, hukuksal, kanuni yaptırımsal, askeri, mali, istihbari ve diğer enstrümanlar dahil olmak üzere çok çeşitli önlemleri gerektirmektedir. Uluslararası toplum daha iyi, barışçıl, istikrarlı ve refah içinde küreselleşmiş bir dünyanın başarılmasına önemli ölçüde katkıda bulunmak adına vizyon, irade ve kaynakları ortaya koymuştur.
51. Din, terörizm ve aşırıçılığa karşı mücadelede önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda, dinin barışçılı yönünü zenginleştirme adına yolları bulmak ve dinlerarası diyalogun güçlendirilmesini desteklemek gereklidir. KEİ bölgesindeki dini çeşitliliği göz önüne alarak, dinler arası işbirliğini teşvik etmek ve KEİPA çerçevesinde bütün dinlerin temsilcilerinin katılımı ile terörizm ve aşırıçılık ile mücadelede dinin rolü ile ilgili konferanslar organize etmek gereklidir.
52. Parlamentolar ve hükümetler, terörizme ve aşırıçılığa karşı küresel mücadelede şiddet güçlerine karşı koruyan ve daha özgür, daha refah içinde ve daha güvenli bir dünyaya katkıda bulunan karşılıklı fayda sağlayan demokratik ilişkiler içinde ulusları ve halkları bütünleştirmek için güçlerini birleştirmelidirler.
53. Dünya terörizm ve aşırıçılık tehdidine karşı tek bir dayanışma alanı olarak birleşmiştir ve politik irade, net bir şekilde, küresel toplumda daha iyi bir geleceği sağlamayı hedeflemektedir. Bu amaçla, dinlerarası ve kültürlerarası diyalog, terörizme ve aşırıçılığa karşı mücadelede güven inşası ve konsolidasyon için bölgede önemli bir mekanizma olarak kalmaktadır.